

Nasjonal faglig retningslinje om fravær

Status

Ikke innsendt til Utdanningsdirektoratet.
Uttalelsen er under utfylling.

Innsendt av

Innsendt dato
ikke innsendt

På vegne av

Klikk her for å redigere og sende inn denne uttalelsen:

<https://hoering.udir.no/hoering/3891/utkast/5ed14345-a9ff-4ae7-a64b-cd521b189b1e>

Utkast

1. Bakgrunnsinformasjon om retningslinjen

Retningslinjen er utviklet i samarbeid mellom Utdanningsdirektoratet (Udir), Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir), Helsedirektoratet (Hdir), Statped og Folkehelseinstituttet (FHI). Målet er å bidra til likeverdige tjenester av høy kvalitet, forebygge fravær og gi elever med bekymringsfullt fravær riktig hjelp til rett tid. Retningslinjen skal understøtte kommunenes systematiske arbeid for å bidra til at barn og unge får trygge og gode oppvekstmiljø.

Lenke til retningslinjen: [Nasjonal faglig retningslinje for forebygging og oppfølging av skolefravær | udir.no](https://www.udir.no/retningslinje-for-forebygging-og-oppfolging-av-skolefravar)

1.1. Om retningslinjen

Retningslinjen er utviklet etter internasjonalt anerkjent metodikk, i tråd med prinsipper fra kunnskapsbasert praksis. Metode og arbeidsprosess er nærmere beskrevet i en egen del i retningslinjen. Retningslinjen består av kunnskapsbaserte anbefalinger, som hver har tre deler:

1. en kort handlingsrettet anbefaling
2. en beskrivelse av hvordan anbefalingen kan gjennomføres i praksis
3. beskrivelse av kunnskapsgrunnlag, ekspertgruppas vurderinger og juridiske rammer

Del 3 handler om at det skal være transparent hvilket kunnskapsgrunnlag anbefalingen bygger på samt hvilke vurderinger som er gjort. Mer om metode og arbeidsprosess er nærmere beskrevet i en egen del i retningslinjen. En retningslinje er ment som et digitalt oppslagsverk, som man kan slå opp i når man lurer på hva man skal gjøre i en gitt situasjon. Det er derfor ikke forventet at brukere av retningslinjen vil lese retningslinjen fra A til Å, og man kan fint bruke retningslinjen uten å lese det som står under del 3.

1.2. Høringssvar

I høringen ønsker vi særlig tilbakemeldinger på om innholdet er tydelig og forståelig formulert, og om det vil være til praktisk hjelp.

Vi håper så mange som mulig vil delta med høringssvar. Vi ønsker bare ett høringssvar fra hver høringsinstans, og ber derfor hver høringsinstans om å samordne sine innspill.

Fristen for å sende inn høringssvar er **02.10.2026**

Etter at høringsfristen er utløpt, vil høringssvarene gjennomgå. Retningslinjen vil justeres på bakgrunn av innspillene. Justert retningslinje publiseres i 2027.

Send epost til post@udir.no for spørsmål eller avklaringer.

Er svarene basert på innspill fra flere personer i organisasjonen/enheten?

Velg ett alternativ

☒ Ja

☐ Nei

2. Spørsmål om anbefalingene

Retningslinjen består av korte handlingsrettede anbefalinger, som hver har tre hoveddeler:

1. en kort handlingsrettet anbefaling
2. en beskrivelse av hvordan anbefalingen kan gjennomføres i praksis
3. beskrivelse av kunnskapsgrunnlag og juridiske rammer

I det følgende ønsker vi svar på spørsmål knyttet til de konkrete anbefalingene. Til slutt i skjema kan du skrive innspill til retningslinjen som helhet.

2.1. Samarbeid med hjemmet

Anbefaling: "Skolen bør snakke med alle elever og foresatte om fravær, nærvær og skolemiljø". Er anbefalingen og beskrivelsen av anbefalingen i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

☐ 1 - Svært liten grad

☐ 2

☐ 3

☐ 4

☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Ved bekymring eller begynnende fravær bør skolen tidlig snakke med eleven og vurdere å kontakte foresatte". Er anbefalingen og beskrivelsen av anbefalingen i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Skolen kan vurdere å tilby hjemmebesøk til elever med bekymringsfullt fravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

2.2. Elevens medvirkning

Anbefaling: "Skolen bør tilpasse informasjonen og dialogen om fraværet til eleven". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Skolen bør tilby elever med fravær egne møter om fraværet". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Skolen bør gjøre det mulig for elever med fravær å ha med seg en person de er trygge på i møter". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

2.3. Skolens oppfølging

Anbefaling: "Skolen bør planlegge og følge opp overganger for elever med eller risiko for fravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Det bør være én ansatt fra skolen som har hovedansvar for å følge opp eleven som har fravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Når en elev har bekymringsfullt fravær, bør skolen lage en skriftlig plan for oppfølging". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Skolen bør involvere PP-tjenesten når eleven har bekymringsfullt fravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Når eleven har fravær, bør skolen ha jevnlig dialog med eleven og foresatte". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

2.4. Kompetanse

Anbefaling: "Skolen og PP-tjenesten bør ha relevant kompetanse til å forebygge og følge opp skolefravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

2.5. Samarbeid med andre tjenester

Anbefaling: "Skolen bør ha et samarbeid med PP-tjenesten på systemnivå om forebygging av fravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Skolen bør sikre et samarbeid med skolehelsetjenesten, på systemnivå, om forebygging og oppfølging av bekymringsfullt fravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Kommunen og fylkeskommunen kan vurdere å ha et team som jobber med skolefravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

2.6. Rutiner og planer

Anbefaling: "Kommunen, fylkeskommunen og den private skolen bør ha rutiner for forebygging og oppfølging av skolefravær". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Anbefaling: "Fylkeskommunen og kommunen bør integrere skolefravær og skolemiljø i overordnede planer". Er anbefalingen og beskrivelsen av gjennomføring i praksis tydelig og forståelig? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=Svært liten grad og 5=Svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

2.7. Andre kommentarer

Har du/dere andre kommentarer til anbefalingene som ikke har blitt dekket av spørsmålene over? Hva, og vis til den konkrete anbefalingen det gjelder.

Ikke svart

3. Retningslinjen som helhet

1. Er formålet med retningslinjen tydelig? Ja/nei/vet ikke. Hvis nei eller vet ikke, forklar hva som er utydelig.

✓ Ja

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

2. Er det tydelig hvem som skal bruke retningslinjen? Ja/nei/vet ikke. Hvis nei eller vet ikke, forklar hva som er utydelig.

✓ Ja

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

3. I hvilken grad er retningslinjen brukervennlig? (Lett å finne frem, klare anbefalinger, godt språk) Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=i svært liten grad og 5=i svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☐ 4
- ☒ 5 - Svært stor grad

4. Hvordan fungerer den digitale strukturen for å finne fram og få oversikt? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=i svært liten grad og 5=i svært stor grad

Velg ett alternativ

- ☐ 1 - Svært liten grad
- ☐ 2
- ☐ 3
- ☒ 4
- ☐ 5 - Svært stor grad

5. Anbefalingene er markert som sterk eller svak, og du får vite hva det betyr ved å holde musepekeren over ordet «bør» (sterk), «kan vurdere» (svak). Vil dette være til praktisk hjelp for de som skal bruke retningslinjen? Ja/nei/vet ikke. Hvis nei eller vet ikke, forklar hva som er utydelig.

✓ Ja

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

6. Gir delen om metode og arbeidsprosess god nok innsikt i hvordan retningslinjen er utarbeidet? Ja/nei/vet ikke. Hvis nei eller vet ikke, forklar hva som er utydelig.

✓ Ja

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

7. Er innledningen nyttig? Ja/nei/vet ikke. Hvis nei eller vet ikke, forklar hvorfor den ikke er nyttig og hva som mangler for å gjøre den nyttig

✓ Ja

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

8. I hvilken grad tror du/dere at retningslinjen vil være til praktisk hjelp for ansatte og ledere i skoler og PP-tjenesten og skoleeiere? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=i svært liten grad og 5=i svært stor grad

Velg ett alternativ

☐ 1 - Svært liten grad

☐ 2

☒ 3

☐ 4

☐ 5 - Svært stor grad

Kommentar

Retningslinjen framstår som et godt hjelpemiddel/verktøy, men det skal sies at kommunen har hatt lignende rutine i flere år som fungerer greit. Vi skulle derfor ønske at denne hadde kommet for flere år siden. Det viktigste i dette arbeidet er likevel å komme tidlig inn, ha nok ressurser til å følge tett opp samt virksomme tiltak.

9. I hvilken grad vil det være gjennomførbart for ansatte og ledere i skole og PP-tjenesten og skoleeiere å følge anbefalingene retningslinjen? Vurder på en skala fra 1-5, hvor 1=i svært liten grad og 5=i svært stor grad

Velg ett alternativ

☐ 1 - Svært liten grad

☐ 2

☐ 3

☒ 4

☐ 5 - Svært stor grad

Ikke angitt svar i kommentarfeltet

Utkast

10. Andre kommentarer til retningslinjen som helhet

Kommentar

Farsund kommune støtter formålet med den nasjonalfaglige retningslinjen. Skolefravær er ofte sammensatt og jo lenger tid det får pågå, jo vanskeligere blir det å løse. Samordning av hjelpetjenester, felles ansvarstaking og tidlig inn er derfor sentrale punkti arbeidet med å håndtere utfordringen. Ut over dette støtter Farsund kommune det som allerede er nevnt fra Arendal kommune i deres høringsinnspill:

"Kommunen mener likevel at ansvarsfordelingen i utkastet bør gjennomgås. Selv om retningslinjen understreker betydningen av tverrfaglig samarbeid, legger flere av anbefalingene i praksis et omfattende ansvar for å initiere, organisere, koordinere og dokumentere oppfølgingen til skolen. Samarbeidende tjenester omtales i større grad som instanser skolen kan invitere inn, be om bistand fra eller sikre samarbeid med.

Dette kan bidra til å opprettholde en praksis der skolen blir sittende med hovedansvaret også i saker hvor årsakene til fraværet i stor grad er knyttet til helse, familieforhold eller andre forhold utenfor skolens mandat og kompetanse.

I innledningen beskriver retningslinjen at bekymringsfullt skolefravær kan skyldes et samspill mellom blant annet skolemiljø, lærevansker, psykisk og somatisk helse og forhold i familien. Samtidig avgrenses retningslinjen mot oppfølging fra andre velferdstjenester. Det står at slik oppfølging «ikke omfattes av retningslinja». Etter kommunens vurdering skaper dette en tydelig ubalanse. Skolens ansvar og anbefalte handlinger beskrives detaljert, mens forventningene til helse- og omsorgstjenesten, barneverntjenesten, NAV, fastlegen og spesialisthelsetjenesten i mindre grad konkretiseres.

Denne ubalansen kommer særlig fram i følgende anbefalinger:

- På side 58–59 anbefales det at én ansatt ved skolen får hovedansvaret for oppfølgingen. Denne personen skal blant annet skaffe innsikt i elevens situasjon og behov, ha dialog med alle involverte, lage og følge opp en skriftlig plan og «ved behov koordinere samarbeidet med andre tjenester». En fast og trygg kontaktperson ved skolen kan være svært viktig for eleven. Rollen bør likevel avgrenses til skolens ansvarsområde. Den skoleansatte bør ikke automatisk få ansvar for å koordinere hele det tverrfaglige tjenestetilbudet.
- På side 64–66 står det at skolen har ansvar for at det lages en skriftlig plan, også når flere tjenester deltar. Andre tjenester «bør bidra», og det «bør tilbys» at de kan delta. Dette gir skolen et klart ansvar, mens ansvaret til de øvrige tjenestene framstår som mer valgfritt.
- På side 102–105 omtales et tverrfaglig fraværsteam som en mulig ordning. Teamet skal imidlertid bistå skolene «uten å overta sakene». Det er forståelig at skolen ikke skal kunne fraskrive seg sitt ansvar for opplæringen og skolemiljøet. Formuleringen kan likevel forsterke en forståelse av at enhver skolefraværssak i utgangspunktet er skolens sak, selv når sentrale årsaker og tiltak ligger innenfor andre tjenesters ansvarsområder.

Retningslinjen viser samtidig til at kommunen har ansvar for å samordne tjenestetilbudet på individnivå, og at samarbeidsplikten gjelder de enkelte velferdstjenestene. Dette bør etter kommunens vurdering få tydeligere konsekvenser for utformingen av anbefalingene.

Kommunen foreslår derfor at retningslinjen i større grad bygger på et prinsipp om delt, samtidig og likeverdig ansvar. Skolen skal ha ansvar for opplæringen, tilretteleggingen, skolemiljøet, kontakten med eleven og oppfølgingen av fraværet innenfor skolens mandat. Andre tjenester må på tilsvarende måte ha et tydelig ansvar for å utrede og følge opp forhold som ligger innenfor deres fag- og lovområde. Dette bør gjenspeiles i sammensetningen av det tverrfaglige teamet.

Det bør ikke være tilstrekkelig at andre tjenester kan bidra dersom skolen tar initiativ. Retningslinjen bør også beskrive:

- hvilket ansvar skolehelsetjenesten og øvrige helse- og omsorgstjenester har når helseforhold bidrar til fraværet
- hvordan barneverntjenesten, NAV og andre relevante tjenester skal bidra når elevens eller familiens livssituasjon påvirker skoleoppmøtet
- hvem som har ansvar for å samordne tjenestene når eleven har sammensatte behov
- hvordan det sikres at samarbeidende tjenester har kapasitet og plikt til å delta, uten at skolen alene må drive saken framover
- hvordan familien skal ivaretas til barnets beste

Foreldrenes rolle kan med fordel konkretiseres ytterligere i de praktiske anbefalingene. God dialog mellom skole og foresatte omtales flere steder, og dette er positivt. Samtidig er foresatte barnets viktigste omsorgspersoner og sentrale samarbeidspartnere, særlig ved langvarig, sammensatt eller helserelatert fravær. En tydeligere omtale av foresattes rolle i kartlegging, planlegging, gjennomføring og evaluering av tiltak vil kunne styrke retningslinjens praktiske nytte.

Det bør videre skilles tydelig mellom å være elevens faste kontaktperson på skolen og å være koordinator for et samlet tjenestetilbud. En kontaktperson ved skolen kan følge opp elevens tilhørighet, opplæring og skolehverdag. Dersom eleven mottar tjenester fra flere instanser og har behov for et helhetlig og samordnet tilbud, bør kommunen avklare hvilken tjeneste som har samordningsansvaret. Dette bør vurderes ut fra elevens samlede behov og hvor hovedtyngden av oppfølgingen ligger, ikke automatisk legges til skolen. Her bør man vurdere om det skal etableres noe tilsvarende en barnekoordinator for å avlaste skolene.

Kommunen vil understreke at innspillet ikke handler om å redusere skolens ansvar. Skolen har et omfattende og tydelig ansvar for elevenes opplæring, tilrettelegging og skolemiljø. Poenget er at skolen ikke alene kan løse skolefravær som skyldes et komplekst samspill mellom pedagogiske, helsemessige, sosiale og familiære forhold. Dersom retningslinjen skal føre til reelt tverrfaglig samarbeid, må ansvar og forventninger beskrives like tydelig for alle involverte tjenester."

Ikke angitt generell kommentar

Med hilsen

Kirsten Riise
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent